

METODOLOŠKO POJASNILO

Petja Vrečar

TRGOVINA

To metodološko pojasnilo se nanaša na objavljanje podatkov:

- Trgovina na drobno in na debelo, posredništvo, Slovenija, letno (Prva objava)

Julij 2024

Kazalo

1	NAMEN.....	3
2	PRAVNI OKVIR.....	3
3	ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI.....	3
4	IZBOR ENOT OPAZOVANJA.....	3
5	ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV.....	4
6	DEFINICIJE.....	4
7	POJASNILA.....	5
8	OBJAVLJANJE PODATKOV.....	15
9	REVIDIRANJE PODATKOV.....	16
10	DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA.....	16

1 NAMEN

Namen objave podatkov o trgovini na drobno in na debelo, posredništvo je letni prikaz podatkov o prihodku od prodaje blaga in materiala po blagovnih skupinah in vrstah kupcev v trgovini na drobno in na debelo ter o prihodku od posredništva pri prodaji blaga. Med ključne statistike sodijo prihodek od prodaje blaga in materiala v trgovini na drobno po blagovnih skupinah, prihodek od prodaje blaga in materiala v trgovini na debelo po blagovnih skupinah, prihodek od prodaje blaga in materiala v trgovini na debelo po vrstah kupcev ter prihodek od posredništva pri prodaji blaga.

2 PRAVNI OKVIR

- [Letni program statističnih raziskovanj \(LPSR\)](#):
- [Zakon o državni statistiki](#) (Uradni list RS, št. 45/95 in 9/01)
- Uredba (EU) št. 549/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. maja 2013 o Evropskem sistemu nacionalnih in regionalnih računov v Evropski uniji (CELEX: 32013R0549).

3 ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI

Enoti, ki ju opisujejo objavljeni podatki, sta prihodek od prodaje blaga in materiala, ki ga je ustvaril poslovni subjekt z opravljanjem trgovinske dejavnosti na območju Slovenije, in prihodek, ustvarjen z opravljanjem posredništva na območju Slovenije ali v tujini. Prihodek od prodaje blaga in materiala preučujemo glede na vrsto trgovine (trgovina na drobno, trgovina na debelo), v okviru vrste trgovine pa glede na blagovne skupine in vrste kupcev.

4 IZBOR ENOT OPAZOVANJA

Enota opazovanja je vsak poslovni subjekt ali le njegov del (podjetje, družba, podjetnik posameznik, poslovna enota) ali podružnica tujega podjetja, ki se ukvarja s trgovinsko dejavnostjo, ne glede na glavno dejavnost podjetja.

Raziskovanje poteka na podlagi vzorca. Enota vzorčenja je poslovni subjekt, katerega glavna dejavnost je ena izmed dejavnosti iz področja G po SKD 2008 in njegov letni prihodek od prodaje znaša vsaj 25.000 EUR ali zaposluje vsaj 5 oseb, ali poslovni subjekt, katerega glavna dejavnost je ena iz preostalih področij dejavnosti po SKD (torej razen G) in ima letni prihodek od prodaje, ki je višji od 1 milijona EUR in je več kot 50 % skupnih prihodkov ustvarjenih s prodajo trgovskega blaga ali katerega letni prihodek od prodaje je višji od 4,4 milijona EUR.

Enote so v vzorec izbrane na podlagi verjetnostnega vzorca.

Vzorčni načrt je stratificiran, pri čemer sta – če gre za podjetje, katerega glavna dejavnost spada v področje G – stratifikacijski spremenljivki trimestrna dejavnost podjetij in velikost podjetja (določena s številom zaposlenih ter s prihodkom od prodaje trgovskega materiala in blaga). Vsa preostala podjetja, tj. tista, ki ne spadajo v področje dejavnosti G, pa razdelimo le v tri velikostne razrede.

Meje velikostnih razredov se določijo na naslednji način:

- v velikostni razred 1 spada podjetje, ki ima vsaj 250 zaposlenih ali vsaj 22.800.000 EUR prihodka;
- v velikostni razred 2 spada podjetje, ki ima vsaj 50 zaposlenih ali vsaj 3.300.000 EUR prihodka;
- podjetje, ki ne izpolnjuje meril za velikostna razreda 1 in 2, uvrstimo v velikostni razred 3.

Na zgoraj opisani način razdelimo enote vzorčnega okvira na določeno število stratumov. Enote, ki bodo vključene v vzorec, izberemo po naslednjem postopku: tiste iz največjega velikostnega razreda (velikostni razred 1) izberemo z gotovostjo, enote iz preostalih stratumov pa s koordiniranim verjetnostnim vzorčenjem. Velikost vzorca v posameznem stratumu določimo s proporcionalno alokacijo, pri čemer v stratumih z manj kot 8 enotami alociramo vse enote.

Celotni vzorec obsega okoli 3.500 enot.

5 ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV

Podatki se zbirajo letno.

Podatke zbiramo z vprašalnikom Trgovina (TRG/L), in sicer elektronsko. Vir podatkov je računovodska evidenca podjetij, izjemoma tudi njihova ocena.

Podatkov za to raziskovanje ne pridobivamo iz administrativnih virov.

6 DEFINICIJE

Trgovina na debelo je nakupovanje blaga in njegova nadaljnja prodaja trgovcem in drugim samostojnim podjetnikom posameznikom, pravnim osebam in drugim posameznikom, ki ga kupujejo za opravljanje svoje poklicne ali pridobitne dejavnosti.

Trgovina na drobno je nakupovanje blaga in njegova nadaljnja prodaja potrošnikom (za osebno porabo in potrebe gospodinjstev).

Posredništvo je dejavnost trgovskih posrednikov in trgovcev na debelo, ki trgujejo v svojem imenu in za račun drugih ali pa v imenu lastnikov blaga posredujejo med prodajalci in kupci ter prevzemajo trgovske posle. Prihodek

posrednika od prodaje je provizija.

Prihodek od prodaje blaga in materiala – kupcem zaračunana prodaja – je skupni znesek, ki ga podjetje obračuna za prodajo blaga in materiala, ki sta bila v opazovanem obdobju prodana kupcem in za katera je bila izdana faktura. Vsebuje vse stroške in obremenitve, vezane na kupca, ne zajema pa davka na dodano vrednost, trošarin in drugih dajatev zbranih v korist tretjih oseb, vrednosti prodaje osnovnih sredstev in drugih izrednih prihodkov. Prodaja na posojilo se šteje v mesec fakturiranja. Notranjih prodajnih tokov med trgovino na debelo in trgovino na drobno v sestavljenem podjetju ne zajemamo; kot prihodek se šteje le vrednost prodaje zunanjim kupcem.

7 POJASNILA

7.1 KLASIFIKACIJE

ŠIFRANT BLAGOVNIH SKUPIN

Blagovne skupine, na katere se nanašajo objavljeni podatki:

BLAGOVNE SKUPINE V TRGOVINI NA DEBELO	
od leta 2022 dalje	do leta 2021
<i>Živila, pijače, tobak</i>	<i>Živila, pijače, tobak</i>
Sveži in nepredelani prehrambni kmetijski proizvodi	Sveže sadje in zelenjava in drugi prehrambni kmetijski proizvodi
Sveže in nepredelane ribe in drugi vodni organizmi za prehrano	Ribe in drugi vodni organizmi, namenjeni za prehranjevanje
Izdelki živilske industrije	Živilski izdelki
Pijače	Pijače
Tobak in tobačni izdelki	Tobačni izdelki
<i>Neživila</i>	<i>Neživila</i>

Kmetijske nepredelane surovine, cvetje in žive živali	Kmetijske surovine
Okrasne vodne rastline in živali ter njihovi proizvodi	Okrasne vodne rastline in živali ter njihovi proizvodi
Gozdni proizvodi – neobdelan les, deli in plodovi gozdnih rastlin	Gozdni proizvodi
Rude (železova in neželeznih kovin)	Rude
Rudnine in kamnine	Rudnine in kamnine
Kovine (v primarnih oblikah, cevi, žice, polizdelki)	Kovine
Tekstil (razen oblačil)	Tekstil
Oblačila (tudi usnjena), vključno s pokrivali in dodatki, krzneni izdelki	Oblačila
Usnje, polizdelki iz usnja, krzno	Usnje, polizdelki iz usnja, krzno
Obutev, usnjena in druga galanterija	Obutev, usnjena in druga galanterija
Leseno stavbno pohištvo in talne obloge	Leseno stavbno pohištvo
	Lesene talne obloge
Preostali obdelan les (razen pohištva)	Ostali obdelan les ter leseni, plutovinasti in pletarski izdelki
Papir, izdelki iz papirja in vlaknine	Vlaknine in podobni polizdelki za izdelavo papirja

	Papir, izdelki iz papirja
Tiskano gradivo in posneti nosilci zapisa	Knjige, revije, časopisi in drugo tiskano gradivo, knjige, računalniški programi in igre
	Posneti nosilci zapisa s filmsko in glasbeno vsebino, notni material
Toaletni, kozmetični in čistilni kemični proizvodi	Kozmetični in toaletni kemični proizvodi, detergenti in druga pralna ter čistilna sredstva
Kemikalije in preostali kemični proizvodi	Kemikalije in drugi kemični proizvodi
Zdravila in preostali farmacevtski proizvodi, farmacevtske surovine	Zdravila in drugi farmacevtski proizvodi, farmacevtske surovine
Medicinska oprema	Medicinska oprema
Gumeni in plastični izdelki za poslovne subjekte	Izdelki iz gume in plastičnih mas za industrijo in gradbeništvo
Gumeni in plastični izdelki za gospodinjstva	Izdelki iz gume in plastičnih mas za gospodinjstva
Nekovinski mineralni izdelki za poslovne subjekte	Drugi nekovinski mineralni izdelki za negospodinjsko rabo
Nekovinski mineralni izdelki za gospodinjstva	Izdelki iz stekla, porcelana in keramike za gospodinjsko rabo
Kovinski izdelki, razen strojev in naprav	Kovinski izdelki, razen strojev in naprav
Računalniki, elektronski in optični izdelki; merilne in elektromedicinske naprave	Računalniki, elektronski in optični izdelki
Električne naprave (razen gospodinjskih) in njihovi deli	Električne naprave ter njihovi deli, razen gospodinjskih naprav
Električne in neelektrične gospodinjske naprave ter njihovi deli	Električne in neelektrične gospodinjske naprave ter njihovi deli

Industrijski, gradbeni in kmetijski stroji in naprave ter njihovi deli	Stroji in naprave ter njihovi deli za industrijo, gradbeništvo, kmetijstvo
Pohištvo in deli	Pohištvo in deli
Drugi izdelki	Drugi izdelki (nakit, glasbila, športni rekviziti, igrače)
Ostanki in odpadki, material za reciklažo, sekundarne surovine	Ostanki in odpadki, material za reciklažo, sekundarne surovine
Drugo	Drugo
<i>Trda, tekoča in plinasta goriva</i>	<i>Trda, tekoča in plinasta goriva</i>
Premog in lignit	Premog in lignit
Surova nafta in zemeljski plin	Surova nafta in zemeljski plin
Koks in naftni derivati	Koks in naftni derivati
<i>Motorna in druga vozila in plovila</i>	<i>Motorna in druga vozila in plovila</i>
Osebni avtomobili	Osebni avtomobili
Avtobusi, tovorna vozila, prikolice in polprikolice	Avtobusi, tovorna vozila, prikolice in polprikolice, bivalne prikolice
Deli in oprema za motorna vozila	Deli za motorna vozila
Preostala vozila, plovila in vozički	Druga vozila in plovila ter njihovi deli
BLAGOVNE SKUPINE V TRGOVINI NA DROBNO	
od leta 2022 dalje	do leta 2021
<i>Živila, pijače in tobačni izdelki</i>	<i>Živila, pijače in tobačni izdelki</i>

Hrana – sveža, nepredelana, nezamrznjena	Hrana; nepredelani in nezamrznjeni kmetijski pridelki
Hrana - preostala živila	Hrana; ostala živila
Kava, čaj, kakav	Kava, čaj, kakav
Sadni in zelenjavni sokovi	Sadni in zelenjavni sokovi
Voda in brezalkoholne pijače	Ostale brezalkoholne pijače
Pivo (tudi brezalkoholno)	Pivo
Vino	Vino, peneča vina
Preostale alkoholne pijače	Ostale alkoholne pijače
Tobak in tobačni izdelki	Tobak in tobačni izdelki
Neživila	Neživila
Olačila	Obleka
Obutev	Obutev
Pohištvo	Pisarniško pohištvo in oprema
	Ostalo pohištvo
Svetila	Svetila
Preproge in talne obloge	Preproge in talne obloge
Namizna in stenska dekoracija	Dodatki za dom

Tekstil za gospodinjstvo	Tekstil za gospodinjstvo
Neelektrični izdelki za gospodinjstvo (posoda, pribor, koši, stekleni izdelki, vaze ipd.)	Izdelki za gospodinjstvo
Čistila in detergenti	Čistila, pralni praški, mehčalci in druga kemična sredstva
Potrošni izdelki za gospodinjstvo	Drugi pripomočki za čiščenje
Veliki gospodinjski aparati	Veliki gospodinjski aparati
Mali gospodinjski aparati	Mali gospodinjski aparati
Električne naprave za osebno nego	Električni naprave za osebno nego
Telefoni in povezana oprema	Telefonska in telefaks oprema, telefonske tajnice
Avdio- in videonaprave	Naprave za sprejemanje, snemanje in reprodukcijo zvoka in slike
Fotografske, cinematske in optične naprave ter oprema	Fotoaparati, videokamere, projektorji za diapozitive, teleskopi ipd. ter pripomočki
Računalniki, računalniška/programska oprema, neposneti nosilci zapisa	Osebni računalniki, tiskalniki, dlančniki, žepni računalniki, pisalni in drugi pisarniški stroji ter druge računalniške komponente
	Programska oprema
	Posneti in neposneti nosilci zapisa

Tiskano gradivo in posneti nosilci zapisa	Knjige
	Časopisi in revije
	Druge tiskovine
Pripomočki za pisanje in risanje iz papirja (papir, kuverte, zvezki ipd.)	Pripomočki za pisanje in risanje iz papirja
Preostali pripomočki za pisanje in risanje (pisala, čopiči, spenjači)	Pripomočki za pisanje in risanje – ostali
Športna oprema in oprema za kampiranje	Športna oprema in oprema za kampiranje
Športna vozila, plovila in letala; večji proizvodi za rekreacijo	Športna plovila in druga športna vozila
Kolesa (tudi električna)	Kolesa
Glasbila, igre, hobiji	Glasbeni instrumenti
	Igre, igrače (tudi video igre)
Cvetje, semena, sadike	Cvetje, semena, sadike
Pripomočki in oprema za vrtnarjenje (cvetlični lonci, humusni pripravki, gnojila ipd.)	Pripomočki in oprema za vrtnarjenje
Hišne živali ter hrana, zdravila in pripomočki za nego živali	Hišne živali ter hrana, zdravila in pripomočki za nego živali
Drobni elektrotehnični material	Drobni elektrotehnični material

Stroji za vzdrževanje hiše in domačo delavnico	Stroji za delavnico – vzdrževanje hiše
Kovinski izdelki in orodje za hišo in delavnico	Kovinski izdelki za hišo in delavnico
Vrtno orodje (lopate, grablje, kose, ograje ipd.)	Vrtno orodje in oprema za vzdrževanje vrta
Vrtni stroji (kosilnice, motorne kose, motorne žage ipd.)	Vrtni stroji
Vrtno pohištvo	Vrtno pohištvo
Kovinski gradbeni material in stavbno pohištvo	Gradbeni material – kovinski izdelki
Leseni gradbeni material in stavbno pohištvo	Gradbeni material – les in leseni izdelki
	Izdelki iz lesa za zaključna dela
Elektroinštalacije (električni kabli, električne omarice ipd.)	Elektro inštalacije
Strojne inštalacije (vodovod in ogrevanje)	Strojne inštalacije
Izdelki za tekoče vzdrževanje in popravila stanovanj (barve, laki, fugirne mase ipd.)	Izdelki za tekoče vzdrževanje in popravila stanovanj
Mineralni in plastični gradbeni material ter stavbno pohištvo, keramika	Ploščice, sanitarna keramika, oprema za kopalnice
	Gradbeni material – nekovinski izdelki
Kurilno olje	Kurilno olje
Trda goriva	Trda goriva

Plinske jeklenke, zemeljski plin, utekočinjen naftni plin	Plinske jeklenke, zemeljski plin, utekočinjen naftni plin
Zdravila in medicinska oprema	Zdravila in drugi medicinski proizvodi
Terapevtske naprave	Terapevtske naprave in oprema
Papirnati kozmetični izdelki in toaletne potrebščine	Kozmetični izdelki in toaletne potrebščine iz papirja
Preostali kozmetični izdelki	Kozmetični izdelki in toaletne potrebščine – ostali
Ročne ure, nakit in dragi kamni	Ročne ure, budilke, nakit, dragi kamni
Prtljaga, denarnice, dežniki, sončna očala in preostali osebni predmeti	Potovalni kovčki, torbe, denarnice, otroški vozički, avtosedeži, dežniki, sončna očala, stenski termometri ipd.
*	Starine, rabljeno blago (tudi knjige)
Drugo	Drugo
Motorna goriva	Motorna goriva
Motorna goriva, maziva, zavorne in hladilne tekočine	Motorno gorivo, maziva, zavorna, hladilna tekočina
Motorna vozila	Motorna vozila
Osebni avtomobili	Osebni avtomobili
Motorna kolesa	Motorna kolesa in kolesa z motorjem
Rezervni deli in oprema za vozila	Rezervni deli in oprema za vozila

* Za blagovno skupino Starine, rabljeno blago (tudi knjige) se je ukinilo zbiranje podatkov.

Podatki, ki se prikazujejo z vidika glavne dejavnosti, se prikazujejo po Standardni klasifikaciji dejavnosti poslovnih subjektov (SKD 2008). Standardna klasifikacija dejavnosti SKD 2008 <https://www.stat.si/doc/pub/skd.pdf> je nacionalna različica evropske statistične klasifikacije gospodarskih dejavnosti NACE Rev. 2 <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/5902521/KS-RA-07-015-EN.PDF/dd5443f5-b886-40e4-920d-9df03590ff91?version=1.0>, ki v celoti povzema evropsko klasifikacijo dejavnosti, hkrati pa jo dopolnjuje z nacionalnimi podrazredi.

Za glavno dejavnost, ki jo opravljajo podjetja, je upoštevana statistična dejavnost, ki je kot glavna določena v Statističnem poslovnem registru za statistični namen in se v posameznih primerih razlikuje od registrirane glavne dejavnosti, določene v Poslovnem registru Slovenije, ki ga vodi AJPES. Statistična dejavnost se določa pri pomembnejših enotah, in sicer tistih, pri katerih je iz obstoječih statističnih podatkov razvidno, da bi bila njihova razvrstitev po teh podatkih drugačna od razvrstitve te enote glede na registrirano dejavnost.

7.2 OBDELAVA PODATKOV

UREJANJE PODATKOV

Podatke smo uredili z uporabo ustreznih sistematskih in individualnih popravkov.

Več o urejanju podatkov lahko preberete v splošnem metodološkem pojasnilu [Statistično urejanje podatkov](#).

UTEŽEVANJE

Z uteževanjem izboljšujemo reprezentativnost podatkov, zbranih v raziskovanju, tako da so uteženi podatki čim bolj nepristranska ocena opazovane populacije v določeni časovni točki. Postopek uteževanja je bil določen glede na vzorčni načrt, neodgovor enote ter glede na razpoložljive pomožne populacijske spremenljivke, ki smo jih uporabili za kalibracijo. Končna utež enote je tako produkt uteži zaradi verjetnosti izbora enot, uteži zaradi neodgovora ter kalibracijskega faktorja.

Uteževanje poteka po stratumih, ki so opredeljeni s skupino dejavnosti in z velikostnim razredom podjetja.

DESEZONIRANJE

Postopki desezoniranja niso smiselni.

7.3 INDEKSI

Indeksov ne objavljamo.

7.4 NATANČNOST

V statističnih raziskovanjih prihaja do različnih vrst napak, ki vplivajo na zanesljivost in točnost statistične ocene (npr. do vzorčnih napak, napak zaradi neodgovora, do merskih napak). Napake, ki jih lahko pripišemo slučajnim vplivom, določajo natančnost in posledično zanesljivost statistične ocene. Natančnost statistične ocene ocenimo z izračunom standardne napake (SE). Uporabnike statističnih podatkov opozorimo na manjšo zanesljivost ocene tako, da takšno oceno opremimo s posebno opozorilno oznako.

V tabelah, kjer so ocenjene populacijske vsote (zveznih) spremenljivk, ocenjena povprečja (zveznih) spremenljivk ali ocenjena razmerja populacijskih vsot (zveznih), so omejitve pri objavi določene glede na relativno standardno napako oziroma koeficient variacije (CV). V teh primerih velja:

Če je koeficient variacije (CV)

- 15 % ali manj ($CV \leq 15 \%$), je ocena dovolj zanesljiva, zato je objavljena brez omejitve;
- od 15 % do vključno 30 % ($15 \% < CV \leq 30 \%$), je ocena manj zanesljiva, zato se označi s črko M;
- večji od 30 % ($CV > 30 \%$), je ocena premalo zanesljiva za objavo, zato je nadomeščena s črko N.

Več o natančnosti statističnih ocen lahko preberete v splošnem metodološkem pojasnilu [Natančnost statističnih ocen](#).

7.5 DRUGA POJASNILA

Seštevki se zaradi zaokroževanja ne ujemajo vedno.

Podatek, ki je statistično zaščiteno zaradi varovanja zaupnosti poročevalskih enot, nadomestimo z znamenjem »z«.

8 OBJAVLJANJE PODATKOV

- Podatkovna baza SiStat: [Trgovina in storitve](#) - Trgovina - Trgovina na drobno in na debelo, posredništvo. Objavljajo se absolutni podatki o prihodku od prodaje blaga po blagovnih skupinah, po glavni dejavnosti podjetij po SKD 2008, po vrstah kupcev in podatki o absolutnem prihodku iz naslova posredništva.

- Prva objava (Trgovina in storitve, Trgovina): »Trgovina na drobno in na debelo, posredništvo, Slovenija, končni podatki«.

9 REVIDIRANJE PODATKOV

9.1 OBJAVLJANJE ZAČASNIH IN KONČNIH PODATKOV

Začasnih podatkov ne izkazujemo. Objavimo le končne podatke.

9.2 DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA ČASOVNO PRIMERLJIVOST

Zaradi sprememb v načinu poročanja nekaterih podjetij za leto 2019, so bili predhodno objavljeni podatki za leta 2008–2018 revidirani. Primerljivi podatki so zdaj objavljeni za celotno časovno vrsto od 2008 dalje, a se lahko razlikujejo od predhodno objavljenih podatkov.

Pri poročanju za leto 2022 se je spremenil nabor blagovnih skupin, kar je razvidno iz šifranta blagovnih skupin (poglavje 7.1). Posledično je prišlo do sprememb v tabelah, ki prikazujejo podatke po blagovnih skupinah. Spremembe so na ravni blagovnih skupin in pri agregatih na ravni višje, vsi drugi agregati so primerljivi s podatki iz preteklih let. Podatki v preostalih tabelah so primerljivi za obdobje od leta 2008 naprej.

10 DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA

Metodološka gradiva na spletni strani SURS so dostopna na <https://www.stat.si/statweb/Methods/QuestionnairesMethodologicalExplanationsQualityReports>.

- Vprašalnik:
 - Trgovina (TRG/L)

področje: Trgovina in storitve, podpodročje: Trgovina

- Poročilo o kakovosti za raziskovanje:
 - Trgovina (TRG/L)

področje: Trgovina in storitve, podpodročje: trgovina